

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

1000 София, бул. "Княз Александър Дондуков" № 52 Телефон: 0700 18 700 Факс: (02) 9859 3099

Recoverable Signature

X 20-00-49/19.03.2021 г.

изх. №

ЦУ на НАП

Signed by: National Revenue Agency

ДО

ТД НА НАП

ОФИС НА НАП

ДИРЕКЦИЯ ОДОП

ДИРЕКЦИЯ „ОБСЛУЖВАНЕ“

ДИРЕКЦИЯ „КОНТРОЛ“

ОТНОСНО: Координация на системите за социална сигурност между държавите членки на Европейския съюз и Обединеното кралство след влизане в сила на *Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия* и *Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и европейската общност за атомна енергия, от една страна и Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга*

На основание чл. 10, ал. 1, т. 10 от *Закона за националната агенция за приходите* изразявам следното становище:

I. По отношение на заварените положения, възникнали между държавите членки и Обединеното кралство до 31.12.2020 г. и продължаващи след тази дата:

На 31 януари 2020 г. Обединеното кралство (ОК) напусна Европейския съюз (ЕС), като от същата дата влезе в сила *Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия* (Споразумение за оттеглянето).

Договорен е преходен период от 01.02.2020 г. до 31.12.2020 г. и считано от 01.01.2021 г. се прилага Споразумението за оттеглянето.

В Дял III от Част втора на споразумението се съдържат разпоредбите, регулиращи координацията на системите за социална сигурност.

В чл. 30 от споразумението се определят лицата, спрямо които **продължават да се прилагат всички правила** за координация на системите за социална сигурност, съдържащи се в *Регламент (ЕО) №883/2004 на Европейския Парламент и на Съвета*

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (Регламент (ЕО) №883/2004) и Регламент (ЕО) №987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) №883/2004 за координация на системите за социална сигурност (Регламент (ЕО) №987/2009).

Лицата, спрямо които продължават да се прилагат разпоредбите за координация на системите за социална сигурност, са:

- граждани на Съюза, спрямо които в края на преходния период се прилага законодателството на Обединеното кралство;

- граждани на Обединеното кралство, спрямо които в края на преходния период се прилага законодателството на държава членка;

- граждани на Съюза, които пребивават в Обединеното кралство и спрямо които в края на преходния период се прилага законодателството на държава членка;

- граждани на Обединеното кралство, които пребивават в държава членка и спрямо които в края на преходния период се прилага законодателството на Обединеното кралство;

- граждани на ЕС, които в края на преходния период упражняват доходоносна дейност в Обединеното кралство, но спрямо които на основание Дял II от Регламент (ЕО) № 883/2004 се прилага законодателството на държава членка на ЕС;

- граждани на Обединеното кралство, които в края на преходния период упражняват дейност като заето или самостоятелно заето лице в една или повече държави членки и спрямо които въз основа на Дял II от Регламент (ЕО) № 883/2004 се прилага законодателството на Обединеното кралство;

- бежанци и лица без гражданство, които се намират в една от ситуациите, описани по-горе, с допълнителното условие да пребивават законно в Обединеното кралство или в държава членка на ЕС;

- граждани на трети държави, които се намират в една от ситуациите, описани по-горе, с допълнителното условие да пребивават законно (съгласно вторичното законодателство на ЕС или националното законодателство) в Обединеното кралство или в държава членка на ЕС, и да са в трансгранична ситуация между държава членка на ЕС и Обединеното кралство. Това правило не се прилага, ако въпросната държава членка на ЕС е Дания;

- членовете на семействата (съгласно определението, дадено в чл. 1, буква „и“ от

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Регламент (ЕО) №883/2004) на лицата, посочени в описаните по-горе хипотези, независимо от тяхното гражданство;

- преживелите лица на лице, посочено в една от описаните по-горе хипотези, ако починалото лице е отговаряло на условията в края на преходния период и смъртта е настъпила след изтичането на преходния период;

Чл. 30, параграф 3 от Споразумението за оттегляне съдържа допълнителна разпоредба, съгласно която Дял III от споразумението се прилага и по отношение на лица, които не попадат или които вече не попадат в обхвата на параграф 1, букви а) - д) от чл. 30, но които **попадат в обхвата на чл. 10 от същото споразумение**, както и членовете на техните семейства и преживелите ги лица.

Лицата, посочени в параграф 3, са обхванати от разпоредбите на Дял III от споразумението, докато продължават да имат право на пребиваване в приемащата държава съгласно член 13 от Споразумението за оттеглянето или право на работа в държавата на месторабота съгласно член 24 (права на работниците) или 25 (права на самостоятелно заетите лица) от Споразумението за оттегляне.

Чл. 30, параграф 2 от Споразумението за оттегляне гарантира прилагането на регламент Регламент (ЕО) №883/2004 и Регламент (ЕО) №987/2009 в тяхната цялост дотогава, докато съответната ситуация (от изброените по-горе) се запазва непроменена или лицата продължават без прекъсване да са в ситуация, която обхваща едновременно Обединеното кралство и държава членка на ЕС.

Предвидено е, че лицата, спрямо които в края на преходния период се прилага законодателството на Обединеното кралство или на държава членка, продължават да се ползват от правилата за координация на системите за социална сигурност в пълен обем и след 31.12.2020 г., до края на съответната ситуация.

Наред с координационните регламенти се прилагат и всички относими решения и препоръки на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, които са изброени в Приложение I към Споразумението за оттегляне, включително и *Решение А2 от 12 юни 2009 г. за тълкуване на член 12 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета относно законодателството, приложимо за командировани работници и самостоятелно заети работници, временно работещи извън компетентната държава.*

Обръщам Ви внимание, че ако положението на гражданин на ЕС или Обединеното кралство бъде променено след изтичането на преходния период (след 31.12.2020 г.) и той вече не попада в някоя от хипотезите на чл. 30 от Споразумението

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

за оттегляне, то спрямо него няма да бъдат приложими правилата за координация на системите за социално сигурност, съдържащи се в Регламент (ЕО) №883/2004 и Регламент (ЕО) №987/2009.

С оглед на това, всеки конкретен случай следва да се разглежда индивидуално съгласно разпоредбите в чл. 30 от Споразумението за оттегляне.

Удостоверения А1, издадени преди 31.12.2020 г.:

Преносим документ (ПД) А1, издаден преди 31.12.2020 г. с валидност след тази дата, запазва своето действие, **докато съответната ситуация остава непроменена.**

След края на преходния период сертификати А1, издадени от НАП преди 01.01.2021 г. за всички хипотези от Дял II от Регламент (ЕО) №883/2004, засягащи Обединеното кралство, остават валидни, при условие че съответната ситуация остава непроменена и тези лица продължават да отговарят на условията, определени в координационните регламенти.

След изтичане на преходния период ще бъде възможно да се издават нови ПД А1 на лица, които изпълняват условието, посочено в член 30, параграф 2 на Споразумението за оттегляне - т.е. лица, които продължават **без прекъсване** да бъдат в ситуацията, включваща държава членка и Обединеното Кралство.

Следва да се има предвид, че кратките прекъсвания не трябва да възпрепятстват прилагането на тази разпоредба. Необходим е гъвкав подход, включващgratisен период от 1 месец (Нота на Обединеното кралство АС. 50/21). Следователно прекъсвания до 1 месец между две ситуации, обхванати от чл. 30 от Споразумението за оттегляне, не следва да оказват влияние. При прекъсвания за период повече от 1 месец в тези случаи би могло да се използва възможността за сключване на споразумения между участващите държави по реда на чл. 16 от Регламент (ЕО) №883/2004.

ПРИМЕР:

Работник извършва трудова дейност в няколко държави членки на ЕС и в Обединеното кралство от м. март 2020 г. и притежава ПД А1, валиден до м. март 2021 г. В този случай действието на издаденото удостоверение продължава до края на неговата валидност.

При условие че ситуацията остане непроменена и след изтичане валидността на удостоверението, работникът може да получи нов ПД А1 за едновременни дейности, които продължават и след март 2021 г. и включват Обединеното кралство. Това е така, защото Споразумението за оттегляне гарантира прилагането

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

на регламенти (ЕО) №883/2004 и (ЕО) №987/2009 дотогава, докато съответната ситуация се запазва непроменена или лицата продължават без прекъсване да са в ситуация, която обхваща едновременно Обединеното кралство и държава членка.

Следва да се има предвид, че не всяка промяна в ситуацията на съответното лице следва да се разглежда като такава. Преминването от една от категориите, посочени в член 30, параграф 1 от Споразумението, в друга, запазва статута на лице, попадащо в приложното поле на тази разпоредба, спрямо което се прилагат Регламент (ЕО) №883/2004 и Регламент (ЕО) №987/2009 и след края на преходния период.

Подробна информация и примери относно прилагането на Споразумението за оттегляне можете да намерите в **Насоки на Европейската комисия във връзка със Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия**. Те имат изцяло информативен характер и не допълват Споразумението за оттегляне.

II. По отношение на ситуации, възникнали между държавите членки и Обединеното кралство, считано от 01.01.2021 г.:

От 1 януари 2021 г. търговските отношения между ЕС и Обединеното кралство се уреждат от **Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия от една страна и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна** (Споразумение за търговия и сътрудничество), публикувано в Официален вестник на ЕС на 31.12.2020 г.

В него се определят преференциални договорености в различни области. Що се отнася до координацията в областта на социалната сигурност, споразумението има за цел да гарантира определени права на гражданите на ЕС, които работят, пътуват или се преместват в Обединеното кралство, както и за граждани на Обединеното кралство, които работят, пътуват или се преместват в ЕС, **от 1 януари 2021 г.**

Съгласно чл. Ch.SSC.1 от Четвърта позиция на Споразумението за търговия и сътрудничество държавите членки и Обединеното кралство координират своите системи за социална сигурност в съответствие с Протокола за координация на социалната сигурност, за да се гарантират социалноосигурителните права на лицата, обхванати в тях.

Протоколът относно координацията в областта на социалната сигурност (Протокола) е неразделна част от Споразумението за търговия и сътрудничество и се

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

прилага за всички нововъзникнали от 01 януари 2021 г. случаи, засягащи държавите членки и Обединеното кралство.

В Дял I от Протокола са разписани общите разпоредби, касаещи определенията, персоналния и материалния обхват, равното третиране, сумиране на периоди и др.

Правилата за определяне на приложимото осигурително законодателство се съдържат в Дял II от Протокола („Определяне на приложимото законодателство“).

В параграф 1 на чл. SSC.10 от Протокола е въведен принципа за само едно приложимо законодателство. Съгласно тази разпоредба лицата, за които се прилага Протокола, са подчинени на законодателството само на една държава.

В чл. SSC.10 от Протокола са разписани следните общи правила:

чл. SSC.10, параграф 2	Лица, които получават парични обезщетения поради или вследствие на тяхната дейност като заето или като самостоятелно заето лице
чл. SSC.10, параграф 3, буква „а“	Лица, които осъществяват дейност като заето или като самостоятелно заето лице в една държава
чл. SSC.10, параграф 3, буква „b“	Държавни служители
чл. SSC.10, параграф 3, буква „с“	Други лица, към които не се прилагат букви „а“ и „b“ на параграф 3 от чл. SSC.10
чл. SSC.10, параграф 4	Лица, осъществяващи дейност като заето или самостоятелно заето лице на борда на морски плавателен съд под флага на държава
чл. SSC.10, параграф 5	Член на полетен или кабинен екипаж, изпълняващ пътнически или товарни въздухоплавателни услуги

В чл. SSC.11 от Протокола са разписани правилата по отношение на командированите работници в ситуации, засягащи държава членка и Обединеното кралство.

За държавите членки, уведомили изрично Съюза, **каквато е и България**, на основание чл. SSC.11, параграф 1 чрез дерогация от параграф 3 от член SSC.10 (Общите правила) и като преходна мярка във връзка със ситуацията преди влизането в сила на настоящото споразумение, **се прилагат специалните правила по отношение на приложимото законодателство за командированите работници, разписани в чл. SSC.11, параграф 1, буква „а“ (заето лице) и чл. SSC.11, параграф 1, буква „b“ (самостоятелно заето лице).**

Предвиденото правно основание за командироване на работници и служители в Обединеното кралство и след 31.12.2020 г. е за срок до 15 години, като държавите членки могат да прекратят използването на тази възможност и по-рано.

Следва да се имат предвид следните положения:

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

1. Командиrowане, което е започнало преди 31.12.2020 г. ще продължи да бъде обхванато от **Споразумението за оттегляне**, стига да няма прекъсване по-дълго от 1 месец (гратисен период съгласно чл. 30, параграф 2 от Споразумението за оттегляне).

2. Ако прекъсването след 31.12.2020 г. е по-дълго от 1 месец и по-кратко от 2 месеца – ще се сумира целия период, включително и прекъсванията, за да се провери дали 24-те месеца са изтекли. В случай че е изтекъл 24 месечния период, ново командиrowане може да започне по реда на чл. SSC.11 от **Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност**.

3. При прекъсвания, по-дълги от 2 месеца, във всички случаи нов период на командиrowане може да започне само по реда на чл. SSC.11 от **Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност**.

В чл. SSC.12 от Протокола се съдържат правилата за определяне на приложимото законодателство по отношение на лицата, осъществяващи дейност в две или повече държави, една от които е Обединеното кралство.

Чл. SSC.13 от Протокола съдържа разпоредби относно доброволно или продължително осигуряване по избор на лицето.

Чл. SSC.14 от Протокола въвежда задълженията на работодателите.

Следва да имате предвид, че процедурите по прилагане на разпоредбите от Протокола, се уреждат с **Приложение SSC-7 (Част относно прилагането)** към него.

В Дял II от Приложението са разписани елементите за определяне на пребиваването, подробна информация във връзка с прилагане на разпоредбите в Дял II от Протокола и сътрудничеството между институциите, както следва:

чл. SSCI.10	Елементи за определяне на пребиваването
чл. SSCI.13, параграфи 1, 2, 3, 4 и 9	Подробна информация и критерии във връзка с чл. SSC.11 от Протокола по отношение на командиrowани работници
чл. SSCI.13, параграфи 5, 6, 7, 8, 10, 12 и 14	Подробна информация и критерии във връзка с чл. SSC.12 от Протокола по отношение на осъществяване на дейност в две или повече държави
чл. SSCI.13, параграф 11	Критерии за определяне на значителна част от дейностите
чл. SSCI.14	Процедура за прилагането на чл. SSC.10, параграф 3, буква „б“ от Протокола (държавни служители); чл. SSC.11 от Протокола (командиrowани работници) и чл. SSC.10, параграф 4 от Протокола (дейност на борда на морски плавателен съд, плаващ под флага на държава)
чл. SSCI.15	Процедура за временно определяне на приложимото законодателство при прилагане на чл. SSC.12 от Протокола (осъществяване на дейност в две или повече държави)

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 16, параграф 1	Предоставяне на информация на съответните лица и на работодателите
чл. 16, параграф 2	Предоставяне на атестация за приложимото по Дял II от Протокола законодателство
чл. SSCI.17	Сътрудничество между институциите
чл. SSCI.18	Сътрудничество в случай на съмнения относно валидността на издадени документи във връзка с приложимото законодателство.

Обръщам внимание, че след 31.12.2020 г. **не е предвидена възможност за сключване на споразумения за изключения** от разпоредбите на Дял II: „Определяне на приложимото законодателство“ от Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност, за нововъзникнали ситуации, обхващащи държава членка и Обединеното кралство.

Удостоверения А1, издадени след 31.12.2020 г.

Чл. SSCI.75 от Приложение SSC-7 към Протокола предвижда, че за междинен период, който трябва да бъде съгласуван от Специализирания комитет за координация на социалната сигурност, всички формуляри и документи, издадени от компетентните институции във формата, използван за прилагане на Регламенти (ЕО) №883/2004 и №987/2009, са валидни и за целите на прилагането на Протокола и, когато е уместно, продължават да се използват за обмен на информация между компетентните институции. С оглед на това НАП продължава да издава ПД А1 за случаите, обхванати от Протокола за координация на социалната сигурност от 01.01.2021 г.

Възниква обаче необходимостта да се прави разлика между онези ПД А1, които са издадени от държавите членки съгласно Споразумението за оттегляне, и тези, издадени съгласно Протокола относно координацията на социалната сигурност към Споразумението за търговия и сътрудничество.

Съгласно Нота А.С. 029/21 на Европейската комисия, докато преносимите документи, включително ПД А1, не бъдат изменени, Обединеното кралство ще вмъква текст в полето на част 5.1 от удостоверение А1, с който ще се уточнява дали формулярът е издаден съгласно Споразумението за оттегляне или съгласно Протокола относно координацията на социалната сигурност, докато бъде постигнато споразумение за това как ще бъдат различавани преносимите документи в бъдеще. С оглед на това всички ПД А1, издавани за възникнали ситуации след 31.12.2020 г., обхващащи държави членки и Обединеното кралство, следва да съдържат следното отбелязване в поле 5.1 от формуляра:

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

- издаден съгласно Споразумението за оттегляне или
- издаден съгласно чл. „...“ от Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност.

ПРИМЕР:

На 01.03.2021 г. български гражданин с пребиваване в България сключва трудов договор с работодател, установен в Обединеното кралство. Дейността си за английския работодател лицето ще извършва изцяло от България.

Въпреки че в случая не е налице трансграничен елемент към Обединеното кралство, има специфична хипотеза на трансгранична ситуация, предопределена от факта, че дружеството - работодател е установено на територията на Обединеното кралство. С оглед на това при поискване компетентната териториална дирекция на НАП ще издаде на лицето ПД А1 с отбелязване в поле 5.1 „Издаден съгласно чл. SSC.10, параграф 3, буква „а“ от Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност“. Съгласно тази разпоредба спрямо лице, осъществяващо дейност като заето или като самостоятелно заето лице в една държава, се прилага законодателството на тази държава.

ПРИМЕР:

От 01.02.2021 г. български гражданин с пребиваване в България се установява в Обединеното кралство, получава достъп до пазара на труда и сключва трудов договор с английски работодател, съгласно който да полага труд на територията на Обединеното кралство.

Тъй като трансграничната ситуация възниква за първи път след 31.12.2020 г., то лицето попада в приложното поле на Протокола относно координацията в областта на социалната сигурност. Съгласно разпоредбата на чл. SSC.10, параграф 3, буква „а“ спрямо лице, осъществяващо дейност като заето или като самостоятелно заето в една държава, се прилага законодателството на тази държава. Следователно за периода на работа в Обединеното кралство за лицето се прилага английското законодателство. На 01.07.2021 г. същото лице прекратява трудовата си дейност в Обединеното кралство и се завръща окончателно в България.

След завръщането си в България, по отношение на здравноосигурителния си статус, лицето следва да представи в НАП документ, издаден от компетентна институция на Обединеното кралство, удостоверяващ периоди на здравно

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

осигуряване там. Това е така, защото Протоколът относно координацията в областта на социалната сигурност отново въвежда принципа за приложимост на само едно осигурително законодателство за лицата, попадащи в приложното му поле. Съгласно чл. SSC.10, параграф 1 лицата, за които се прилага Протокола, са подчинени на законодателството само на една държава, като това законодателство се определя по реда на Дял II от Протокола.

В заключение обръщам внимание, че едни и същи формуляри и документи се използват съгласно Регламент (ЕО) №883/2004, Споразумението за оттегляне и Споразумението за търговия и сътрудничество. Следователно съществуващите PD, CED и BUC от компетентността на НАП остават непроменени и се прилагат и за напред. В бъдеще ще се предвиди възможност за включване в преносимите документи и на съответните разпоредби от Споразумението за оттегляне и Споразумението за търговия и сътрудничество. Остава непроменен и обменът на данни с Обединеното кралство по EESSI и след 31.12.2020 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

- *Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия* – 1 файл;

- *Насоки във връзка със Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия* – 1 файл;

- *Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на извънредни мерки в областта на координацията на системите за социална сигурност след оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза* – 1 файл;

- *Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия от една страна и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна* с всички приложения към него – 1 файл.

19.3.2021 г.

Х

ПЛАМЕН ДИМИТРОВ

ЗАМ. ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА НАП

Signed by: Plamen Lyubomirov Dimitrov